

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS CPO LT DARBUOTOJŲ ELGESIO, SUSIDŪRUS SU NETEISĖTU ATLYGIU, DOVANOMIS REKOMENDACIJOS

1. Svarbu žinoti, kaip elgtis, kai siūlomas kyšis Viešosios įstaigos CPO LT (toliau – CPO LT) darbuotojui, atliekančiam darbo funkcijas. Baudžiamoji atsakomybė numatyta už kyšio davimą ir už priėmimą. Pirmuoju atveju atsako duodantis kyšį asmuo, antruoju – asmuo priimančias kyšį. Vien tik pažadas, susitarimas, reikalavimas ar provokavimas duoti kyšį jau yra baigtas nusikaltimas, nekalbant apie fizinį kyšio perdavimą. Todėl ikiteisminis tyrimas gali būti pradėtas ir asmeniui, nepriėmusiam kyšio fiziškai.

2. Nuo baudžiamosios atsakomybės už papirkimą asmuo yra atleidžiamas: 1) jeigu iš jo buvo reikalaujama ar provokuojama duoti kyšį ir jis, pasiūlęs ar pažadėjęs duoti, arba davęs kyšį, per įmanomai trumpiausią laiką (bet ne vėliau negu iki jo pripažinimo įtariamuoju) savanoriškai apie tai pranešė teisėsaugos institucijai; 2) jeigu jis pažadėjo duoti ar davė kyšį su teisėsaugos institucijos žinia. Jeigu nėra šių sąlygų, kyšio davėjas nėra atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės. Tik teismas skiria bausmes, kurių rūšis ir dydis priklauso nuo kyšio vertės.

3. Jeigu CPO LT darbuotojui atliekant darbo pareigas duodami pinigai, daiktai, dovanų čekiai, maisto produktai, gėrimai ar kitos vertybės, siūlomos nemokamos paslaugos, nuolaidos ir kt., t. y. kyšis, **rekomenduojama elgtis pagal šias rekomendacijas:**

3.1. **išsiaiškinkite asmens ketinimus.** Kyšio perdavimas (pvz., pinigai) kartu su pateikiamais dokumentais, jo palikimas darbo patalpose, automobilyje ir pan. gali parodyti asmens ketinimus, todėl pasistenkite išsiaiškinti, ar asmens veiksmai yra tyčiniai ir skirti papirkti CPO LT darbuotoją. Bet kuriuo atveju, išpėkite galimą kyšio davėją apie gresiančią baudžiamąją atsakomybę;

3.2. **įvertinkite riziką,** nes asmenys, teikdami kyšį kartu su dokumentais darbo funkcijų atlikimo metu ir t. t., siekia paveikti Jūsų sprendimus, siekiant išvengti tikrinimo ar pažeidimų fiksavimo ir pan. Todėl šie asmenys turi būti vertinami kaip potencialūs pažeidėjai, o jų dokumentai, perduodami objektai turi būti nuodugniai patikrinti ir objektyviai įvertinti;

3.3. **neprovokuokite duoti kyšį, nebandykite „padėti apsispręsti“.** Draudžiama reikalauti ar provokuoti asmenį duoti kyšį. Elkitės ramiai, savo atsisakymą išreikškite aiškiai ir trumpai, venkite diskusijų. Jei pinigai ar kiti daiktai buvo palikti netyčia, paprašykite juos kuo greičiau pasiimti. Jei asmuo atsisako tai padaryti, žodžiu, raštu, telefonu ar elektroniniu būdu nedelsdami praneškite CPO LT darbuotojui atsakingam už korupcijos prevenciją¹ ir kontrolę bei tiesioginiam vadovui, o jam nesant – CPO LT direktoriui, nesant ir tokios galimybės, būtinai informuokite teisėsaugos įstaigą;

¹ Vadovaujantis CPO LT direktoriaus 2018 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 3V-213 „Dėl Vaidos Vaitkevičiūtės-Daugvilės paskyrimo vykdyti korupcijos prevenciją ir kontrolę“ Vaida Vaitkevičiūtė-Daugvilė paskirta atsakinga už korupcijos prevencijos ir kontrolės vykdymą CPO LT.

3.4. **įvykus papirkimo faktui**, žodžiu, raštu, telefonu ar elektroniniu būdu nedelsdami praneškite CPO LT darbuotojui, atsakingam už korupcijos prevenciją bei tiesioginiam vadovui, o jam nesant – CPO LT direktoriui, nesant tokios galimybės, būtinai informuokite teisės saugos įstaigą bendruoju pagalbos tel. 112 arba Specialiųjų tyrimų tarnybą² tel. 8 5 266 3333. Užsirašykite tikslus papirkėjo duomenis, įsidėmėkite jo išvaizdą ir aprangą. Kyšio davėją informuokite, kad jis turės palaukti, kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Jei kyšio davėjas pasišalina iš įvykio vietos, visą informaciją perduokite atvykusiems pareigūnams;

3.5. **įsidėmėkite kyšio dalyką** – koks tai daiktas, jei pinigai – kiek ir kokių kupiūrų, koks jų nominalas, kokia valiuta, kiekis, į ką įdėta ar įpakuota (pvz., į maišelį, voką ir pan.), su kokiais dokumentais ar daiktais pateiktas ir kt. Svarbu ~~tai~~, kada tiksliai ir kur buvo įdėtas / paliktas kyšis (pvz., atneštuose dokumentuose, kabinete po stalu, tarnybiniame automobilyje ant galinės sėdynės ir pan.). Pasistenkite paduotą kyšį laikyti papirkėjui matomoje, bet nepasiekiamoje vietoje;

3.6. **apsaugokite įvykio vietą**, jeigu pinigai, daiktai buvo palikti ant stalo, įdėti į stalčių ar numesti ant žemės, o papirkėjas pasišalino, palikite juos ten, kur yra, ir nelieskite rankomis, imkitės visų būtinų priemonių įvykio vietai apsaugoti, neleiskite kitiems asmenims ką nors liesti;

3.7. **praneškite visada**, kai Jums atliekant darbo pareigas asmenys teikia ar palieka kyšį. Informuokite CPO LT darbuotoją atsakingą už korupcijos prevenciją bei tiesioginį vadovą, jam nesant – CPO LT direktorių, kartu dirbančius darbuotojus ir (arba) tiesiogiai teisės saugos įstaigą;

3.8. **pasistenkite nustatyti įvykio liudytojus**, kurie galėjo matyti papirkimo ar bandymo papirkti faktą, užsirašykite jų duomenis ir kontaktinius telefonus, esant galimybei paprašykite palaukti, kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai;

3.9. **surašykite išsamų tarnybinių pranešimą**, kuriame nurodykite tikslų įvykio laiką, vietą, kyšio dalyką (daiktų, pinigų kiekį, valiutą, kupiūras), įvykio liudytojus, aprašykite asmens veiksmus duodant kyšį, jo nurodytus papirkimo motyvus ir priežastis bei kitas reikšmingas aplinkybes;

3.10. **ikiteisminio tyrimo pareigūnams atvykus į įvykio vietą**, vykdykite jų nurodymus, suteikite kuo daugiau informacijos ir duokite teisingus parodymus apie tai, kas įvyko. Atminkite, kad ikiteisminio tyrimo duomenys yra konfidencialūs, t.y. neskelbtini, nekomentuojami.

² <https://www.stt.lt/>